

回転移動を表す移動動詞について

高橋 清子

本稿の目的は、移動物の自発的な回転移動を表すタイ語の移動動詞、すなわちウォン (วน)、ウィアン (เวียน)、ムン (หมุน) の原型の意味 (空間移動) と拡張の意味 (抽象移動) を認知的機能的観点から考察することである。これらの動詞の原型の意味を特徴づける意味素性として「制限空間、限定経路、総体的回転」という空間概念が重要であること、さらにこれらの動詞の空間的意味領域から非空間的 (抽象的) 意味領域への意味拡張はそうした個々の動詞に特徴的な空間概念によってそれぞれ動機づけられていることがわかった。

日本語とタイ語で表現される移動事象の分類の異同は文化的社会的文脈の中に存する様式化された視点の取り方や概念化の違いおよび人間の認知に関する普遍原理を反映している。移動動詞は言語体系の中で重要な役割を持ち、移動動詞の意味と用法を正しく理解することは言語習得の鍵である。言語教育の現場で移動動詞の意味を認知的機能的に説明しつつ用例を提示すれば、学習者はより包括的かつ効果的にその意味と用法を理解し習得できるはずである。

คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ วน เวียน และ หมุน

TAKAHASHI Kiyoko

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยศึกษาความหมายของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในภาษาไทยสามคำ ได้แก่ วน เวียน และ หมุน ซึ่งแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยคำนึงถึงปัจจัยทางการรับรู้และรู้คิดของมนุษย์และหน้าที่ของภาษา จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่าความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงด้วยคำกริยาเหล่านี้จะสามารถอธิบายได้ด้วยมิติทางสถานที่ เช่น เขตในการเคลื่อนที่ที่จำกัดอย่างใดอย่างหนึ่ง เส้นทางในการเคลื่อนที่ที่กำหนดด้วยจุดอ้างอิงและการทำงานโดยรวมของสิ่งที่เคลื่อนที่ นอกจากนี้ยังพบว่าการขยายความหมายจากความหมายทางสถานที่ไปสู่ความหมายในเชิงนามธรรมของ วน เวียน และ หมุน จะมีลักษณะเฉพาะของแต่ละคำ ซึ่งขึ้นอยู่กับมิติทางสถานที่ที่แตกต่างกัน